

HOUDERS VAN TOONDERAANDELEN: IDENTIFICATIE VIA EEN EFFECTENREKENING

Door prof. mr. W.A.K. Rank, advocaat bij NautaDutilh te Amsterdam en hoogleraar Financieel Recht aan de Universiteit Leiden

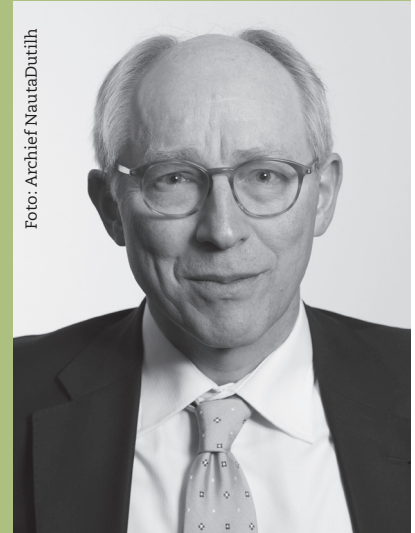

Foto: Archief NautaDutilh

Op 11 april 2017 hebben de Ministeries van Financiën en van Veiligheid en Justitie een consultatiedocument gepubliceerd betreffende een concept wetsvoorstel dat tot doel heeft de identificatie van houders van aandelen aan toonder mogelijk te maken. Het concept wetsvoorstel voorziet daartoe in een verplichte verhandeling van toonderaandelen via een effectenrekening bij een intermediair.

Het concept wetsvoorstel wil belastingontduiking, witwassen en financiering van terrorisme door het gebruik van aandelen aan toonder bestrijden door voor te schrijven dat dergelijke aandelen alleen nog kunnen worden verhandeld via een effectenrekening aangehouden bij een intermediair, zoals een bank of een beleggingsonderneming. Omdat een effectenrekening op naam van een cliënt staat, zo is de gedachte van de ontwerpers, is een anonieme overdracht van toonderstukken niet meer mogelijk. Bovendien zouden opsporingsinstanties informatie over deze rekeninghouders kunnen opvragen bij de intermediairs.

Nieuwe aandelen aan toonder zouden volgens het concept wetsvoorstel alleen nog kunnen worden uitgegeven door middel van een verzamelbewijs. Bestaande individuele aandelen aan toonder zouden bij een intermediair kunnen worden ingeleverd en op een verzamelbewijs kunnen worden bijgeschreven (immobilisatie). Niet ingeleverde toonderstukken vervallen na twee jaar. De uitgevende instelling stelt daarvoor een prijs vast en stort deze prijs in de consignatiekas. Een andere mogelijkheid is omzetting door de uitgevende instelling van bestaande individuele aandelen aan toonder in aandelen op naam (dematerialisatie). Deze vervallen na twintig jaar als de aandeelhouder zich niet registreert.

Het concept wetsvoorstel roept allereerst de vraag op of toonderaandelen in Nederland inderdaad stelselmatig worden gebruikt voor belastingontduiking, witwassen en financiering van terrorisme. Het concept wetsvoorstel suggereert dat dit het geval is, maar maakt dat niet hard. Volstaan wordt in dit verband met een verwijzing naar de aanbevelingen van het Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes en van de Financial Action Task Force.

Aangenomen dat toonderaandelen inderdaad voor dergelijke doelen worden gebruikt, rijst de vraag waarom dit niet ook zou gelden voor andere effecten aan toonder dan alleen aandelen en waarom de regeling dan beperkt is tot aandelen aan toonder.

Een tweede vraag is of het concept wetsvoorstel wel voldoende rekening houdt met de omstandigheid dat girale effecten vandaag de dag via een keten van intermediairs worden gehouden, vaak via omnibusrekeningen, en dat de rekeninghouder lang niet altijd de aandeelhouder is. Dit doet zich met name gevoelen in grensoverschrijdende bewaarsituaties. Het concept wetsvoorstel lijkt ervan uit te gaan dat de rekeninghouder ook altijd de aandeelhouder is. De bestaande praktijk bij de uitoefening van stemrecht wijst uit dat het allemaal niet zo eenvoudig ligt.

Een belangrijk bezwaar tegen het concept wetsvoorstel is wat mij betreft dat de voorgestelde regeling een zware last legt op uitgevende instellingen en intermediairs. Uitgevende instellingen zullen moeten meewerken aan een statutenwijziging en kunnen door onwillige aandeelhouders worden verplicht om bedragen ter waarde van niet ingeleverde individuele aandelen aan toonder in de consignatiekas te storten en aldus worden gedwongen hun kapitaal te verlagen. Intermediairs zullen individuele toonderaandelen moeten innemen en omzetten. Een meer principieel bezwaar is echter dat wetgeving van civielrechtelijke aard – Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Wet giraal effectenverkeer – wordt gebruikt om een publiekrechtelijk doel naderbij te brengen, te weten het bestrijden van belastingontduiking, witwassen en de financiering van terrorisme. Hadden we daarvoor niet een andere wet, de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme, de Wwft? «